KANCELARIA SENATU

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 19 czerwca 2015 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy o języku polskim oraz ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych

(druk nr 941)

I. Cel i przedmiot ustawy

Zasadnicza część nowelizacji obejmuje ustawę z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, z późn. zm.). Zmianie podlega system urzędowego poświadczania znajomości języka polskiego jako języka obcego przez cudzoziemca lub obywatela polskiego na stałe zamieszkałego za granicą. W celu uzyskania tego poświadczenia należy zdać egzamin z języka polskiego, a znajomość polskiego może zostać potwierdzona, po nowelizacji, na poziomach biegłości językowej, zgodnie z międzynarodowymi standardami. Urzędowe poświadczenie stanowi certyfikat znajomości języka polskiego.

Obecnie egzaminy poświadczające znajomość języka polskiego są przeprowadzane przez Państwową Komisję Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, a liczba ośrodków, w których odbywają się te egzaminy jest ograniczona. Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy, w praktyce okazuje się, że dostęp do egzaminów jest niewystarczający. Intencją projektodawców było zwiększenie dostępu do egzaminów z języka polskiego jako obcego w odpowiedzi na wzrost zainteresowania obcokrajowców (cudzoziemców zamierzających studiować w Polsce czy też zainteresowanych prowadzeniem tutaj działalności gospodarczej albo wiążących w inny sposób swoją przyszłość z Polską). Istotna zmiana wprowadzona w nowelizacji polega na umożliwieniu organizowania egzaminów z języka polskiego jako obcego przez inne podmioty, po spełnieniu przez nie określonych wymagań. Ustawa wprowadza pojęcie „podmiotów uprawnionych", odnoszące się do polskich lub zagranicznych szkół wyższych prowadzących studia w zakresie filologii polskiej, a także innych podmiotów, które co najmniej od 3 lat prowadzą lektoraty z języka

ul. Wiejska 6, 00-902 Warszawa, tel. 22 694-94-01, fax 22 694-91-06, e-mail: Bozena.Langner@senat.gov.pl

polskiego jako obcego albo inne zajęcia dydaktyczne w języku polskim. W nowej regulacji egzamin uwzględni znajomość języka na różnych poziomach biegłości, uwzględniając grupy wiekowe, a więc nie tylko dorosłych, lecz także dzieci i młodzież, zgodnie z praktyką przyjętą przez większość krajów europejskich, które odwołują się do standardów międzynarodowych.

Ustawa przewiduje możliwość otrzymania certyfikatu (na wniosek) przez osoby, które kształciły się tj. mają ukończone studia w języku polskim albo uzyskały świadectwo dojrzałości w polskim systemie edukacyjnym, niekoniecznie w Polsce, bez konieczności zdawania egzaminu.

Certyfikaty wydaje Państwowa Komisja do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego Obcego. W systemie poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego przewidziano istnienie podmiotu działającego centralnie, odpowiedzialnego za jego prawidłowe działanie i koordynację działań dotyczących zachowywania standardów organizowania egzaminów, prawidłowego przebiegu egzaminu, określenia warunków zapewniających prawidłowy przebieg egzaminu.

Ustawa dokonuje zmian także w ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 989, z późn. zm.), jak podaje uzasadnienie projektu (druk nr 3324), wynikają ze zmian wprowadzanych do ustawy o języku polskim.

Ustawa wchodzi życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Rządowy projekt ustawy wpłynął do Sejmu 10 kwietnia 2015 r. (druk nr 3324). Skierowano go do pierwszego czytania w komisjach – Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży powołała do prac nad projektem podkomisję. W trakcie posiedzenia podkomisji 12 maja 2015 r. zostały przyjęte poprawki redakcyjne i porządkujące oraz uzupełniające przedłożenie. Do tych ostatnich należy: zapewnienie osobie, która przystąpiła do egzaminu, wglądu do sprawdzonej i ocenionej pracy, wprowadzenie zakazu łączenia funkcji członka komisji z funkcją wizytatora, możliwość szkolenia dla wizytatorów przeprowadzane przez Komisję także na odległość. Ponadto został przedłużony termin wejścia ustawy w życie – z miesiąca

od dnia ogłoszenia do 3 miesięcy. Sprawozdanie podkomisji Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży przyjęła 26 maja 2015 r. (druk nr 3417).

Podczas prac dyskusje wzbudziło zastosowanie, przy określeniu zadań Komisji, pojęcia *ustalanie* (w odniesieniu do zestawów zadań egzaminacyjnych), podczas gdy alternatywą było *zatwierdzanie*. Ostatecznie przyjęto *ustalanie. (art. 11k ust. 1 pkt 6).* Ponadto były głosy kwestionujące brak w nazwie Komisji określenia *państwowa*.

Na 94.pos. Sejmu odbyło się drugie czytanie. W trakcie debaty zgłoszono poprawki, które dotyczą określenia egzaminu oraz inne zgłaszane podczas pierwszego czytania. Komisja rekomendowała przyjęcie poprawek odnoszących się do nazwy Komisji. Sejm przyjął poprawki dotyczące nazwy Komisji.

Sejm uchwalił ustawę większością 430 głosów, nikt nie był przeciwny, wstrzymała się jedna osoba.

III. Uwagi

1. Art. 11f, dotyczy listy egzaminatorów uprawnionych do sprawowania funkcji przewodniczącego, a jego ust. 4 stanowi o przypadkach skreślenia z tej listy. Ponieważ jest to katalog zamknięty, nie uwzględniający *śmierci*, powstaje pytanie, co wówczas?

2. W art. 11g w ust. 7 i ust. 11 użyto określenia „z przyczyn niezawinionych", które mają w systemie znaczenie przede wszystkim prawnokarne, byłoby bardziej prawidłowe posłużenie się określeniem „ z przyczyn leżących po stronie", w sytuacji, która sprowadza się do tego, że egzamin po prostu się nie odbył, nie wydaje się zasadne posługiwanie się kategorią *winy*. Należy zwrócić przy tym uwagę na ust. 10 , którego związek z ust. 11 nie jest jasny – ust. 11 wydaje się zbędny, dotycząc w istocie takiej samej sytuacji faktycznego nieodbycia się egzaminu. Przy tym ust. 11 wprowadza niejasność, a gdyby egzamin się nie odbył z przyczyn *leżących po stronie podmiotu uprawnionego* (czy też *zawinionych*), to pobrane opłaty nie podlegałyby zwrotowi? Właśnie wtedy powinny podlegać zwrotowi.

3. Nie wydaje się trafne stwierdzenie uzasadnienia (druk nr 3324, str. 9) dotyczące zmiany w ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (art. 2 ustawy nowelizującej), a mianowicie, że wynika ona ze zmian wprowadzanych do ustawy o języku polskim. Zmiana ta zawiera wręcz pojęcie niedostosowane do nowelizacji ustawy o języku polskim. W dotychczasowym brzmieniu

art. 41 ust. 1a ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych jest odwołanie się do ustawy o języku polskim, obecnie rezygnuje się z niego i wprowadza *udowodnioną* znajomość języka polskiego. Jeżeli intencją było złagodzenie wymagania w zakresie znajomości języka polskiego (egzamin może być zbyt trudny dla tych osób?), to trzeba zaznaczyć, że posłużenie się określeniem *udowodnione* w systemie prawnym ma znamię pewnego rygoru. Jak ma być *udowadniana* znajomość języka, czy chodzi o to, że w jakikolwiek sposób? Wtedy bardziej adekwatne jest określenia *wykazać*.

4. Odnośnie do art. 3 ustawy nowelizującej powstaje pytanie, kto będzie organem właściwym, w sytuacji gdy Komisja już zostanie powołana, a postępowanie jeszcze się nie zakończy?

Bożena Langner
Główny legislator